

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تفسیر موضوعی قرآن کریم (۲)

سرفصل جلسات

استاد

حجت الاسلام و المسلمین کاظم قاضی زاده

تنظیم:

امور آموزشهای آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

فروردین ۱۳۹۵

فهرست

۳	معرفی درس تفسیر موضوعی (۲)
۴	جلسه اول
۴	مقدمات
۵	جلسه دوم
۵	نظریه شناخت
۶	جلسه سوم
۶	انواع شناخت
۶	شناخت حسی
۷	جلسه چهارم
۷	انواع شناخت
۷	شناخت عقلی و قلبی
۸	جلسه پنجم
۸	مصادیق راه‌های شناخت
۹	جلسه ششم
۹	توحید
۱۰	جلسه هفتم
۱۰	توحید و مراتب مختلف آن
۱۱	جلسه هشتم
۱۱	توحید در خالقیت
۱۲	جلسه نهم
۱۲	توحید در ربوبیت
۱۳	جلسه دهم
۱۳	توحید در حاکمیت و تشریح
۱۴	جلسه یازدهم
۱۴	عدل الهی
۱۵	جلسه دوازدهم
۱۵	نبوت از دیدگاه قرآن
۱۶	جلسه سیزدهم
۱۶	امامت از دیدگاه قرآن (۱)
۱۷	جلسه چهاردهم
۱۷	امامت از دیدگاه قرآن (۲)
۱۸	جلسه پانزدهم
۱۸	معاد از دیدگاه قرآن (۱)
۱۹	جلسه شانزدهم
۱۹	معاد از دیدگاه قرآن (۲)

معرفی درس تفسیر موضوعی قرآن کریم (۲)

هدف از این درس آشنایی با خطوط کلی آیات قرآن کریم در مباحث اعتقادی و کوششی در جهت فهم معانی جمعی و اهداف و مقاصد سوره‌های قرآنی است و به تبیین دیدگاه نهایی قرآن درباره مفاهیم قرآنی و نظریه‌های اعتقادی پرداخته است. عناوین مهم و مطرح در این درس عبارتند از: مسئله شناخت، ابزارها و موانع آن و توحید، نبوت، ولایت و معاد در قرآن کریم.

جلسه اول مقدمات

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ گونه شناسی، سر فصل‌ها و منابع تفسیر موضوعی؛
- ✓ مقدمات نظریه شناخت در قرآن.

درآمد

- تعریف تفسیر موضوعی و انواع آن
- سر فصل‌های تفسیر موضوعی (۲)
- منابع تفسیر موضوعی (۲)
- مسئله شناخت در قرآن

اهداف درس

- گونه‌های تفسیر موضوعی
- الف) تفسیر سوره‌های قرآن
- ب) تفسیر واژگان (مصطلحات قرآنی)
- ج) تفسیر نظریه پردازانه
- سرفصل‌ها و منابع
- نظریه شناخت
- چکیده

جلسه دوم

نظریه شناخت

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ نظریه شناخت و کاربردهای مختلف آن در قرآن؛
- ✓ تفاوت دیدگاه قرآن با تورات در جواز شناخت؛
- ✓ امکان شناخت و ابزارهای لازم برای آن، از دیدگاه قرآن.

اهداف درس

کاربردهای مختلف واژه شناخت در قرآن

حکمت

فقه و فکر

رؤیت و علم

تفاوت دیدگاه قرآن با تورات در جواز شناخت

امکان شناخت از دیدگاه قرآن

ابزارهای شناخت از دیدگاه قرآن

چکیده

جلسه سوم انواع شناخت شناخت حسی

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ انواع شناخت از دیدگاه قرآن؛
- ✓ شناخت حسی؛
- ✓ آیات سمع و بصر و نکات کلی در باره این آیات.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین
انواع شناخت از دیدگاه قرآن
تقدم حس سامعه
دلیل مفرد آمدن کلمه «سمع» در آیات شناخت
جمع بندی
چکیده

جلسه چهارم
انواع شناخت
شناخت عقلی و قلبی

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شناخت عقلی؛
- ✓ کاربرد برخی واژگان و مفاهیم در معنای شناخت عقلی؛
- ✓ شناخت قلبی در قرآن و روایات.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

شناخت عقلی

کاربرد برخی واژگان و مفاهیم در معنای شناخت عقلی در قرآن کریم

شناخت قلبی و اهمیت آن

اخلاص، بزار شناخت قلبی

چکیده

جلسه پنجم مصادیق راه‌های شناخت

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ مصادیق آیات شناخت عقلی؛
- ✓ مصادیق آیات شناخت قلبی؛
- ✓ مصادیق آیات شناخت حسی؛
- ✓ ارزش راه‌های شناخت در قرآن نسبت به یکدیگر.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- مصادیق راه‌های شناخت
- مصادیق آیات شناخت عقلی
- مصادیق آیات شناخت قلبی
- مصادیق آیات شناخت حسی
- ارزش راه‌های شناخت نسبت به یکدیگر
- چکیده

جلسه ششم

توحید

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ آیات دلالت کننده بر وجود خداوند؛
- ✓ راه‌های خداشناسی در قرآن و روایات.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

توحید در قرآن کریم

لفظ جلاله «الله»

آیات دلالت کننده بر وجود خداوند متعال

راه‌های خداشناسی

➤ راه فطری

➤ راه فطری در روایات

➤ راه تأمل در نشانه‌های خداوند در عالم خلقت

چکیده

جلسه هفتم توحید و مراتب مختلف آن

هدف درس

آشنایی با:

✓ توحید و مراتب مختلف آن.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

معرفت توحیدی

توحید و مراتب مختلف آن

➤ توحید ذاتی

➤ توحید صفاتی

صفات کمالیه

چکیده

جلسه هشتم توحید در خالقیت

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ صفت خالق بودن خداوند؛
- ✓ دلایل ذکر خلقت جهان و انسان در قرآن.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

اوصاف الهی

توحید در خالقیت

دلایل ذکر خلقت جهان و انسان در قرآن

چکیده

جلسه نهم توحید در ربوبیت

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ توحید در ربوبیت؛
- ✓ تدبیر تکوینی عالم؛
- ✓ دلایل توحید ربوبی پروردگار.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

توحید در ربوبیت

تدبیر تکوینی پروردگار

اعتقاد نداشتن به ربوبیت خداوند

دلایل توحید ربوبی پروردگار

چکیده

جلسه دهم

توحید در حاکمیت و تشریح

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ توحید در حاکمیت و تشریح؛
- ✓ معنای حکم از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)؛
- ✓ توحید در عبادت.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- حاکمیت مطلق پروردگار
- معنای حکم از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)
- توحید در عبادت
- چکیده

جلسه یازدهم عدل الهی

اهداف درس

آشنایی با:

✓ عدل الهی؛

✓ معانی عدل از دیدگاه استاد مطهری.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

معانی عدل از دیدگاه استاد مطهری

دلالت عدل

چکیده

جلسه دوازدهم نبوت از دیدگاه قرآن

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ ضرورت عقلی وجود پیامبران الهی؛
- ✓ اهداف بعثت پیامبران الهی از دیدگاه قرآن.

هدف درس

مروری بر مباحث پیشین

اهداف بعثت پیامبران الهی از دیدگاه قرآن

- تقویت پایه‌های توحید و بندگی
- تزکیه و تعلیم
- عدالت اجتماعی
- رفع اختلافات
- تبیین و اتمام حجت
- دعوت به تقوا
- آزادی انسان‌ها از قید و بند اسارت

چکیده

جلسه سیزدهم امامت از دیدگاه قرآن (۱)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ واژه امامت در لغت و آیات قرآن؛
- ✓ شئون پیامبر اکرم (ص) از دیدگاه قرآن؛
- ✓ تفسیر واژه «اولی الامر»؛
- ✓ بیان برخی از دیدگاه‌های اهل سنت و شیعه در باره این آیه.

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین
امامت در لغت و آیات قرآن
شئون پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از دیدگاه قرآن
امامت پس از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از دیدگاه قرآن
تفسیر واژه «اولی الامر»
چکیده

جلسه چهاردهم امامت از دیدگاه قرآن (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ آیات امامت عامه و امامت خاصه؛
- ✓ تقسیم انسان‌ها نسبت به وصف ظلم از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)؛
- ✓ آیه زکات یا آیه رکوع.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- یکی دیگر از آیات امامت عامه
- تقسیم انسان‌ها نسبت به وصف ظلم از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)
- آیات امامت خاصه
- آیه زکات یا آیه رکوع
- چکیده

جلسه پانزدهم معاد از دیدگاه قرآن (۱)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ مفهوم واژه معاد؛
- ✓ کاربرد معاد و واژگان مشابه آن در قرآن؛
- ✓ دلایل اثبات وجود معاد.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- «مفهوم‌شناسی واژه معاد»
- کاربرد معاد و واژگان مشابه آن در قرآن
- دلایل اثبات وجود معاد در قرآن
- بیان نمونه‌های ملموس
- اشاره به ثبت اعمال از سوی فرشتگان
- چکیده

جلسه شانزدهم معاد از دیدگاه قرآن (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ دلایل اثبات معاد جسمانی و روحانی؛
- ✓ منازل معاد.

اهداف درس

- مروری بر مباحث پیشین
- معاد جسمانی (دلایل اثبات معاد جسمانی)
- منازل معاد
- منازل روز قیامت
- چکیده

پایان